

[Strona Główna](#) > ... > [Sprawy Rodzinne I Dziedziczenie](#) > [Rozwód I Separacja Sądowa](#) > Austria

Rozwód i separacja sądowa

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Po spełnieniu jakich warunków można uzyskać rozwód?

W austriackim prawie przewidziano trzy formy rozwodu: rozwód z orzekaniem o winie, rozwód po okresie separacji trwającym co najmniej trzy lata oraz rozwód za porozumieniem stron.

Małżonek może wnieść pozew o rozwód, jeżeli drugi małżonek dopuścił się poważnego uchybienia obowiązkom małżeńskim lub nieuczciwego bądź niemoralnego zachowania, w wyniku którego nastąpił tak trwały rozkład pożycia, że nie można oczekiwać odbudowania prawdziwych relacji małżeńskich.

Jeżeli małżonkowie mieszkają oddzielnie od trzech lat, każde z nich może wnieść pozew o rozwód, powołując się na trwały rozkład pożycia.

Jeżeli małżonkowie są w separacji od co najmniej sześciu miesięcy, obydwójce przyznają, że nastąpił trwały rozkład pożycia i obydwójce zgadzają się na rozwód, mogą wspólnie wnieść pozew o rozwód.

2 Jakie są podstawy orzeczenia rozwodu?

Podstawowym powodem orzeczenia rozwodu jest trwały rozkład pożycia małżeńskiego. Do rozkładu pożycia może dojść wskutek poważnego uchybienia obowiązkom małżeńskim ze strony jednego z małżonków, szczególnie jeżeli dopuścił się on zdrady lub przemocy fizycznej w stosunku do drugiego małżonka lub przysporzył mu znacznych cierpień psychicznych. Małżonek może wnieść pozew o rozwód nawet wtedy, gdy zachowania drugiego małżonka nie można uznać za uchybienie obowiązkom małżeńskim, ponieważ jego przyczyną jest choroba psychiczna lub porównywalne zaburzenia, lecz tak czy inaczej nastąpił trwały rozkład pożycia w takim stopniu, że nie można oczekiwać odbudowania prawdziwych relacji małżeńskich, lub jeżeli jedno z małżonków cierpi na wysoce zakaźną chorobę lub na chorobę powodującą odrzę. We wszystkich tego rodzaju przypadkach małżonek wnoszący pozew o rozwód musi udowodnić istnienie przyczyn, na które się powołuje. Jeżeli jednak małżonkowie są w separacji od trzech lat, nie ma konieczności powoływania się na uchybienie obowiązkom małżeńskim ani ich udowodnienia.

3 Jakie są skutki rozwodu w odniesieniu do:

3.1 osobistych relacji pomiędzy małżonkami (np. nazwisko)?

Co do zasady oboje małżonkowie zachowują nazwisko, którym posługiwali się w trakcie małżeństwa. Jeżeli jednak po zawarciu związku małżeńskiego jedno z małżonków przyjęło nazwisko drugiego, małżonek taki może powrócić do swojego wcześniejszego nazwiska.

3.2 podziału majątku małżonków?

Zasadniczo małżonkowie mogą ustalić podział majątku w dowolny sposób. Mogą to uczynić w drodze wzajemnego zrzeczenia się (co oznacza utrzymanie rozdzielności majątkowej ustanowionej w czasie istnienia małżeństwa także po jego ustaniu), podziału wszelkiego majątku posiadanego wspólnie na mocy umowy

majątkowej albo w drodze przeniesienia składników majątku jednego małżonka na drugiego.

Jeżeli małżonkowie nie osiągnęli porozumienia w sprawie podziału majątku, każde z nich może złożyć wniosek do sądu o podział określonych składników majątku należącego do obojga małżonków. Podziałowi między małżonków podlega tzw. „majątek dorobkowy” oraz „oszczędności zgromadzone w trakcie małżeństwa”. „Majątek dorobkowy” oznacza dom, w którym strony zamieszkiwały w trakcie małżeństwa, wraz z jego wyposażeniem oraz wszystkie inne rzeczy, z których w praktyce na co dzień korzystali oboje małżonkowie w trakcie małżeństwa. „Oszczędności zgromadzone w trakcie małżeństwa” oznaczają wszelkie dorobki zgromadzone przez małżonków w trakcie ich wspólnego pożycia małżeńskiego.

Z podziału majątku wyłączone są wszystkie składniki majątku wniesione do małżeństwa, odziedziczone lub otrzymane od osoby trzeciej w postaci darowizny, a także wszystkie składniki majątku służące do użytku osobistego lub do celów zawodowych, z których w trakcie małżeństwa korzystało tylko jedno z małżonków, a także spółki i udziały w spółkach, chyba że były to tylko i wyłącznie inwestycje.

Sąd dokonuje sprawiedliwego podziału majątku, należycie uwzględniając wszystkie istotne okoliczności, w szczególności znaczenie i wielkość wkładu każdego z małżonków w uzyskany majątek dorobkowy i w oszczędności zgromadzone w trakcie małżeństwa, a także mając na względzie dobro dzieci. Za wkład małżonka może zostać uznane opłacanie alimentów, udział w dochodach, prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego oraz opieka nad dziećmi obojga małżonków i ich wychowywanie, a także każdy inny rodzaj pomocy małżeńskiej.

3.3 małoletnich dzieci małżonków?

Od 1 lipca 2001 r., tj. od dnia wejścia w życie ustawy z 2001 r. zmieniającej ustawę o prawach dziecka (*Kindschaftsrechts-Änderungsgesetz*), rodzice pozostający w separacji mają szerokie możliwości dokonania ustaleń dotyczących władzy rodzicielskiej. W przypadku rozwodu obojgu rodzicom zazwyczaj nadal przysługuje wspólna władza rodzicielska nad małoletnimi dziećmi. Rodzice, którzy pragną zachować pełną wspólną władzę rodzicielską, którą sprawowali w trakcie małżeństwa, muszą jednak w odpowiednim terminie przedstawić w sądzie porozumienie w sprawie głównego miejsca pobytu dziecka. Rodzice mogą także zawrzeć w sądzie porozumienie, na mocy którego jedno z rodziców sprawuje wyłączną władzę rodzicielską albo władza rodzicielska jednego z rodziców ogranicza się do określonych kwestii.

Od wejścia w życie ustawy z 2013 r. zmieniającej ustawę o prawach dziecka oraz o nazwiskach (*Kindschafts- und Namensrechtsänderungsgesetz*) sąd może przyznać rodzicom wspólną władzę rodzicielską wbrew woli jednego z rodziców lub obojga rodziców, jeżeli uzna, że stanowi to najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. Następnie rodzice muszą ustalić, z którym z nich dziecko ma zamieszkać. Jeżeli wspólna władza rodzicielska nie stanowi najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka, sąd musi orzec, któremu rodzicowi należy przyznać wyłączną władzę rodzicielską.

3.4 obowiązku alimentacyjnego względem współmałżonka?

Małżonek, który ponosi całkowitą albo główną winę za rozkład pożycia, musi wypłacać na rzecz drugiego małżonka alimenty wystarczające do utrzymania dotychczasowych warunków życiowych małżonków, jeżeli przychody z majątku lub dochody z pracy zawodowej drugiego małżonka, których może on oczekiwać w danych okolicznościach, są niewystarczające. Jeżeli obydwoje małżonkowie są winni rozwodu, a żadne z nich nie ponosi głównej winy, sąd może orzec alimenty na rzecz małżonka, który nie jest w stanie zapewnić sobie utrzymania, na zasadzie słuszności, biorąc pod uwagę potrzeby, sytuację majątkową i zarobkową drugiego małżonka. Każdy tego rodzaju obowiązek alimentacyjny może zostać ograniczony czasowo. W przypadku rozwodu za porozumieniem stron małżonkowie mogą dowolnie ustalić, czy jedno z nich będzie płaciło alimenty na rzecz drugiego lub czy oboje zrzekną się wszelkich roszczeń alimentacyjnych.

4 Co w praktyce oznacza termin prawny „separacja sądowa”?

W prawie austriackim taka instytucja prawna nie występuje.

5 Jakie są warunki orzeczenia separacji sądowej?

Zob. odpowiedź na pytanie 4.

6 Jakie są skutki prawne separacji sądowej?

Zob. odpowiedź na pytanie 4.

7 Co w praktyce oznacza termin „unieważnienie małżeństwa”?

W austriackim prawie małżeńskim przewiduje się „unieważnienie małżeństwa” (*Ehenichtigkeit*). Małżeństwo jest nieważne, jeżeli nie zostało zawarte w określonej formie, jeżeli w chwili zawarcia małżeństwa jedno z małżonków było ubezwłasnowolnione, nieświadome lub doszło do tymczasowego zakłócenia jego władz umysłowych lub jeżeli wyłącznym lub głównym celem zawarcia małżeństwa było umożliwienie jednemu z małżonków przyjęcia nazwiska lub obywatelstwa drugiego małżonka bez zamiaru podjęcia wspólnego pożycia. Ponadto małżeństwo jest nieważne, jeżeli w chwili jego zawarcia jedno z małżonków pozostawało już w legalnym związku małżeńskim z osobą trzecią lub jeżeli małżeństwo zostało zawarte niezgodnie z prawem między osobami spokrewnionymi.

Małżeństwo może zostać unieważnione wyrokiem sądu, jeżeli w chwili zawarcia małżeństwa zdolność do czynności prawnych jednego z małżonków była ograniczona, a jego ustawowy przedstawiciel nie udzielił zgody na zawarcie małżeństwa, jeżeli jedno z małżonków nie wiedziało, że zawiera związek małżeński, lub wiedziało, że zawiera związek małżeński, ale nie wyrażało na to zgody, jeżeli jedno z małżonków pomyliło się co do tożsamości drugiego małżonka, jeżeli w chwili zawierania małżeństwa małżonek pomylił się co do okoliczności dotyczących osoby drugiego małżonka, które powstrzymałyby go przed zawarciem małżeństwa, gdyby znał sytuację i prawidłowo ocenił skutki zawarcia małżeństwa, jeżeli zawarł on małżeństwo w wyniku podstępnego wprowadzenia go w błąd co do istotnych okoliczności lub jeżeli został on niezgodnie z prawem zmuszony do zawarcia małżeństwa.

8 Jakie są warunki orzeczenia unieważnienia małżeństwa?

Zob. odpowiedź na pytanie 7.

9 Jakie są skutki prawne unieważnienia małżeństwa?

W przypadku unieważnienia małżeństwo traktuje się tak, jak gdyby nigdy nie zostało zawarte. Jeżeli w momencie zawierania małżeństwa co najmniej jedno z małżonków nie wiedziało o jego nieważności, stosunki majątkowe między małżonkami są regulowane zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie w przypadku rozwodu. Dzieci pochodzące z małżeństwa uznaje się za ślubne nawet po unieważnieniu małżeństwa.

10 Czy istnieją jakieś alternatywne sposoby, poza drogą sądową, rozwiązywania problemów związanych z rozwodem?

Rozwód lub unieważnienie małżeństwa może orzec tylko sąd, niemniej problemy związane z rozwodem można rozwiązać na drodze pozasądowej (np. w drodze mediacji).

11 Gdzie należy złożyć pozew/wniosek o rozwód/separację sądową/unieważnienie małżeństwa? Jakich formalności należy dopełnić i jakie dokumenty należy załączyć do pozwu/wniosku?

W sporach dotyczących rozwodu, unieważnienia małżeństwa lub ustalenie nieistnienia małżeństwa właściwe są sądy rejonowe (*Bezirksgerichte*). Tego rodzaju spory podlegają właściwości wyłącznej sądu rejonowego, w którego okręgu znajduje się lub znajdowało się ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu małżonków. Jeżeli w chwili wniesienia pozwu miejsce zwykłego pobytu żadnego z małżonków nie znajdowało się w tym okręgu lub jeżeli małżonkowie nie posiadali wspólnego miejsca zwykłego pobytu w Austrii, wyłączną właściwość ma sąd w okręgu, w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu pozwanego, lub – jeżeli pozwany nie posiada miejsca

zwykłego pobytu w Austrii – sąd w okręgu, w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu małżonka wnoszącego pozew, lub w pozostałych przypadkach – Sąd Rejonowy dla Wiednia-Śródmieście (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*). W takich sporach obowiązuje właściwość krajowa sądów austriackich, jeżeli jedno z małżonków jest obywatelem austriackim, jeżeli miejsce zwykłego pobytu pozwanego – a w przypadku wniesienia wspólnego wniosku o unieważnienie małżeństwa przynajmniej jednego z małżonków – znajduje się w Austrii lub jeżeli miejsce zwykłego pobytu powoda znajduje się w Austrii, a ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu obydwójga małżonków znajdowało się w Austrii albo powód jest bezpaństwowcem lub w chwili zawarcia małżeństwa był obywatelem austriackim. Chociaż zastosowanie ma wyłączna właściwość sądu, dopuszcza się wybór innego sądu właściwego.

W przypadku pozwów o rozwód należy dopełnić wszystkich ogólnych formalności dotyczących pozwu. Wnioski o orzeczenie rozwodu za porozumieniem stron, w przypadku których wyrok zostaje wydany w trybie postępowania nieprocesowego, muszą podpisać oboje małżonkowie. We wszystkich przypadkach należy dołączyć akt małżeństwa. Zaleca się załączenie wszystkich innych dokumentów uzasadniających pozew lub wnioszek.

12 Czy mogę uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Istnieje możliwość złożenia wniosku o przyznanie pomocy prawnej w sprawach rozwodowych zgodnie z ogólnymi przepisami dotyczącymi pomocy prawnej (zob. „[Pomoc prawna - Austria](#)”). W postępowaniu rozwodowym istnieje względny przymus adwokacki, co oznacza, że strona, która nie chce sama występować przed sądem, może być reprezentowana tylko przez adwokata.

13 Czy istnieje możliwość wniesienia odwołania od orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa?

Apelacje od wydanych przez sąd pierwszej instancji orzeczeń w sprawie rozwodu, unieważnienia małżeństwa lub ustalenia nieistnienia małżeństwa można wnosić do sądu wyższej instancji, tj. do sądu krajowego (*Landesgericht*) pełniącego funkcję sądu drugiej instancji dla właściwego sądu rejonowego.

Odwołanie od orzeczeń sądu apelacyjnego w kwestiach prawnych jest możliwe wyłącznie wówczas, gdy sprawa wymaga rozwiązania zagadnienia z zakresu prawa materialnego lub prawa procesowego, które ma istotne znaczenie dla zachowania jednolitości, pewności lub rozwoju prawa, np. ze względu na to, że orzeczenie sądu apelacyjnego odbiega od orzecznictwa Sądu Najwyższego lub brak jest orzecznictwa w danej kwestii bądź jest ono niespójne.

14 Co powinienem zrobić, aby państwo członkowskie uznało orzeczenie rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydane przez sąd innego państwa członkowskiego?

Takie orzeczenia (z wyjątkiem orzeczeń wydanych w Danii) są w Austrii uznawane automatycznie, bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania w sprawie uznania, zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz.U. L 178 z 2.7.2019, s. 1) („rozporządzenie Bruksela II ter”). Rozporządzenie Bruksela II ter stosuje się *ratione temporis* do postępowań wszczętych po 31 lipca 2022 r. oraz do dokumentów urzędowych i ugód sądowych sporządzonych po tej dacie. Starsze sprawy reguluje przede wszystkim rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 („rozporządzenie Bruksela II bis”), poprzedzające rozporządzenie Bruksela II ter, choć także ono pozwala w tych sprawach na uznawanie orzeczeń bez przeprowadzania specjalnego postępowania. Orzeczenia wydane w Danii nadal podlegają odrębnemu specjalnemu postępowaniu w sprawie uznania.

15 Do którego sądu należy się zwrócić, aby sprzeciwić się uznaniu orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa

wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego? Jaka procedura ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Pozew dotyczący nieuznania orzeczenia w sprawie ustania małżeństwa, które zostało wydane za granicą, należy wnieść do sądu rejonowego w okręgu, w którym znajduje się lub znajdowało ostatnio wspólne miejsce zwykłego pobytu stron. Jeżeli miejsce zwykłego pobytu żadnego z małżonków nie znajdowało się w tym okręgu lub jeżeli małżonkowie nie posiadali wspólnego miejsca zwykłego pobytu w Austrii, właściwość ma sąd rejonowy w okręgu, w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu pozwanego, lub – jeżeli pozwany nie posiada miejsca zwykłego pobytu w Austrii – sąd w okręgu, w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu małżonka wnoszącego pozew, lub w pozostałych przypadkach – Sąd Rejonowy dla Wiednia-Śródmieście (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*) (§ 76 austriackiej ustawy o właściwości sądów – *Jurisdiktionsnorm*).

Tryb postępowania uregulowany jest w ustawie o postępowaniu nieprocesowym (*Außerstreitgesetz*). Zgodnie z art. 31 rozporządzenia Bruksela II ter strona wnosząca pozew jest zobowiązana przedstawić odpis orzeczenia oraz świadectwo wydane przez właściwy sąd lub organ państwa członkowskiego pochodzenia, o którym mowa w art. 36 tego rozporządzenia.

16 Jakie przepisy prawa odnoszące się do rozwodu stosuje sąd w postępowaniu rozwodowym pomiędzy małżonkami, którzy nie mieszkają w danym państwie członkowskim, lub którzy są obywatelami różnych państw?

Prawo mające zastosowanie do ustania małżeństwa w sprawach mających związek z prawem innego państwa określa się zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) nr 1259/2010 z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej (Dz.U. L 343 z 29.12.2010, s. 10) („rozporządzenie Rzym III”). Normy kolizyjne zawarte w rozporządzeniu Rzym III mają charakter uniwersalny, co oznacza, że mają one zastosowanie także wówczas, gdy prawo właściwe nie jest prawem uczestniczącego państwa członkowskiego.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

Ostatnia aktualizacja: 12/12/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.